

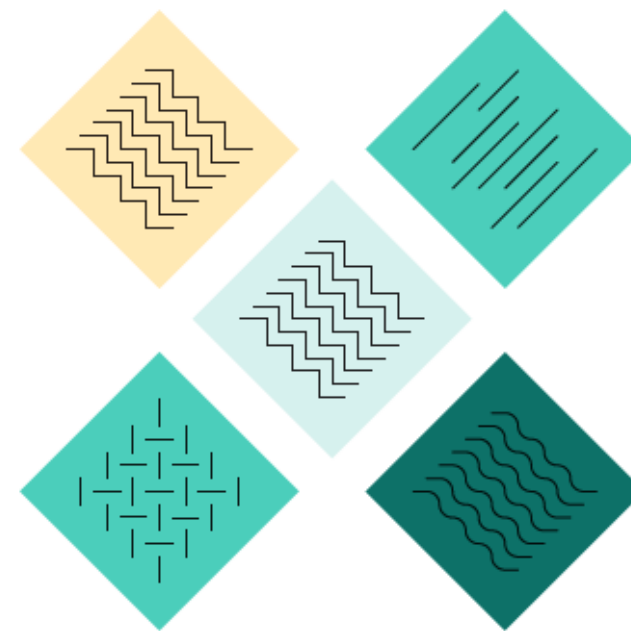
Arbeidstilsynet

Foreslår tydeligere regulering av psykososialt arbeidsmiljø

Fagdag om organisatorisk og psykososialt
arbeidsmiljø

Havtil 5. desember 2024

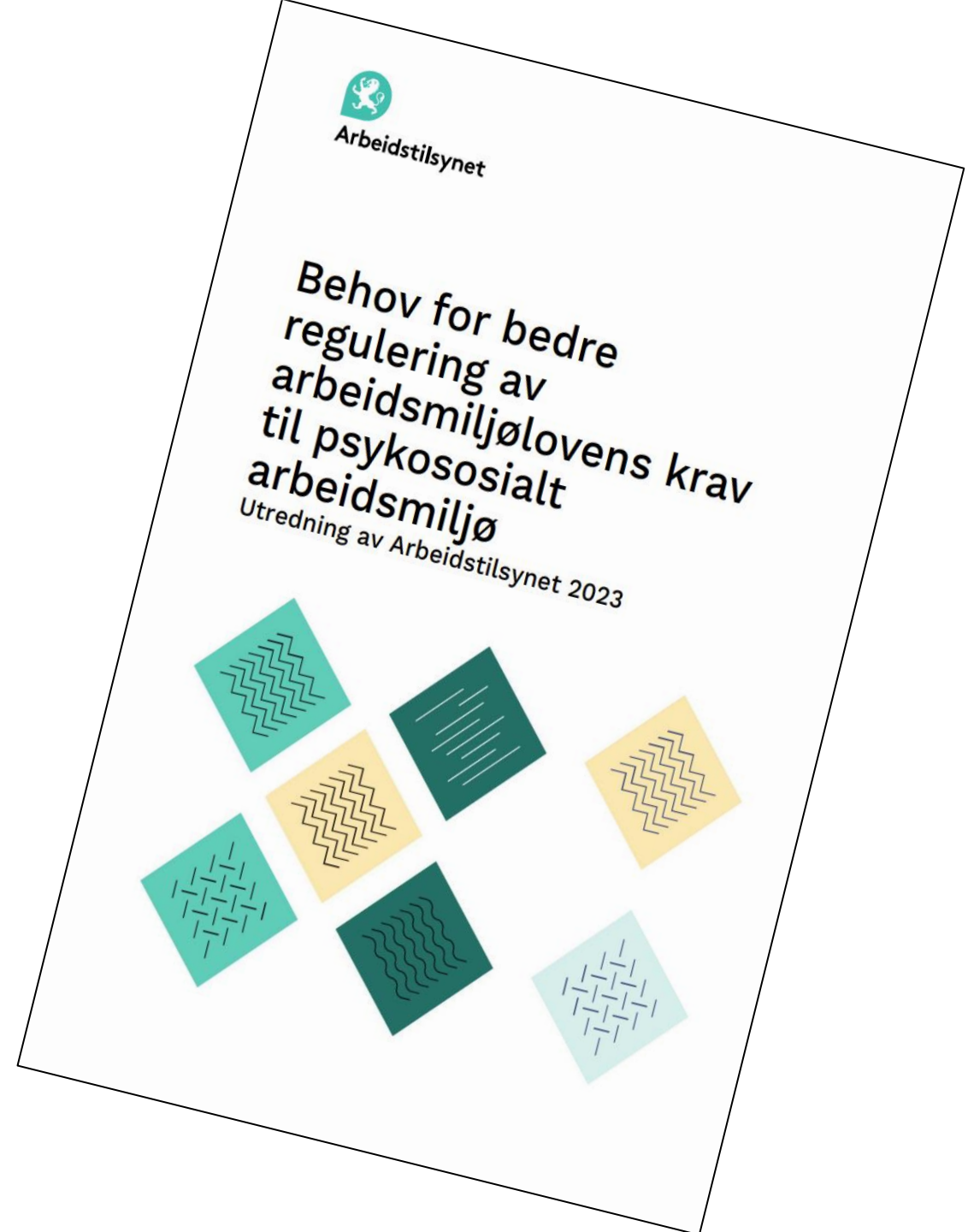
Hanne Margrethe Meldal – Arbeidstilsynet

Arbeidstilsynets utredning

Rapporten er tilgjengelig på
Arbeidstilsynets nettsider:

<https://www.arbeidstilsynet.no/om-oss/forskning-og-rapporter/kompass-tema-rapporter/>

Psykososialt arbeidsmiljø – Bakgrunn og utfordringer

- Risiko i alle bransjer
- Godt dokumentert sammenheng med helse
- Arbeidsrelaterte psykiske plager og muskel- og skjelettplager øker
- Høyt sykefravær og tidlig frafall fra arbeidslivet
- Arbeidstilsynet finner mange brudd - knyttet til systematisk HMS arbeid
- Stort potensial for forbedring – stor verdi

Dagens lovkrav til det psykososiale arbeidsmiljøet

Arbeidsmiljøloven
§ 4-3

(og forskrift om utførelse av arbeid
kap 23 A

Nevner spesifikt noen sentrale krav:

- Ivaretagelse av integritet og verdighet
- Mulighet for kontakt og kommunikasjon
- Ikke utsettes for trakassering og utilbørlig opptreden
- vold, trusler og uheldige belastninger som følge av kontakt med andre

Må ses i
sammenheng
med..

Regelverket stiller også krav til:

- fullt forsvarlig arbeidsmiljø – vurdering av faktorer som kan innvirke på fysisk og psykisk helse (§ 4-1)
- faglig og personlig utvikling, tilrettelegging, faglig ansvar, variasjon, se sammenheng, informasjon, opplæring, medvirkning og kompetanseutvikling (§§ 4-1 (2), 4-2, kap. 6, 7 og 8 mv)
- Systematisk forebyggende HMS-arbeid (§ 3-1, internkontrollforskriften) med krav til kartlegging, risikovurdering, tiltak, rutiner, planer m.m.

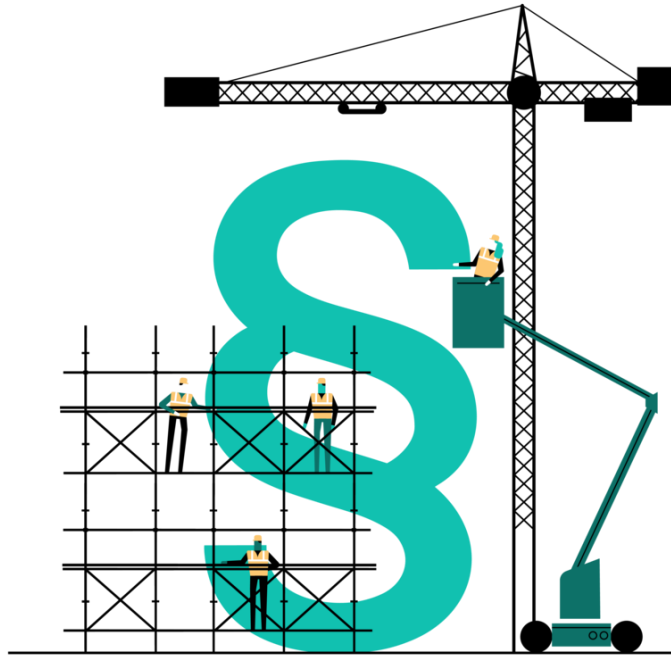
Arbeidstilsynets arbeidsmiljømodell – inngangsdører til vurdering av arbeidsmiljø

Suksesskriterier

- Sikre medvirkning fra ansatte
- Aktiv bruk av **verneombud**, **AMU**, bedriftshelsetjeneste
- Systematisk kartlegging av risiko, samt hensiktsmessige forebyggende tiltak
- Iverksetter rutiner der det er en risiko

Høringen – Vurderinger og forslag

Behov – overordnede målsetninger

- Klargjøre hva som ligger i lovens krav til et fullt forsvarlig psykososialt arbeidsmiljø
- Øke kunnskapen om psykososiale arbeidsmiljøfaktorer som kan føre til arbeidsrelatert helseutfall
- Presisere at alle relevante faktorer skal vurderes – ikke uttømmende liste i lov
- Synliggjøre sammenhengen mellom psykososialt og organisatorisk arbeidsmiljø
- Fokus på verdien av forebyggende systematisk HMS-arbeid på det psykososiale området
- Gjøre tilsyn på PSA-området enklere for våre inspektører, og mer forutsigbart for virksomhetene og øvrige HMS-aktører

Forslag: Tydeliggjøre og utdype gjeldende krav til psykososialt arbeidsmiljø (PSA)

Presiseringer i loven

krav til et fullt forsvarlig psykososialt arbeidsmiljø

alle relevant PSA-faktorer skal inngå i forsvarlighetsvurderingen

Opplisting av faktorer i loven ikke uttømmende

Nevne flere sentrale psykososiale faktorer

Presiserende forskriftsbestemmelser

tydeliggjør og samler generelle krav til hvordan jobbe for å oppfylle lovens krav

Særskilte bestemmelser om tema trakassering samt vold og trusler

- **Forslag til endringer i arbeidsmiljøloven § 4-3** Krav til det psykososiale arbeidsmiljøet

- **Nye bestemmelser foreslås i forskrift om utførelse av arbeid (FUA)**
 - ny andre del om krav til psykososialt arbeidsmiljø

Forslag til presisering av lovens forsvarlighetskrav

i AML § 4-3

Forslag til §4-3 *nytt første ledd*

*(1) Arbeidet skal organiseres, planlegges og gjennomføres slik at det psykososiale arbeidsmiljøet i virksomheten er **fullt forsvarlig** ut fra hensynet til arbeidstakernes helse, sikkerhet og velferd.*

Forslag til § 4-3 **nytt andre ledd**

2) Et fullt forsvarlig psykososialt arbeidsmiljø innebærer **blant annet** at:

a) arbeidstaker **beskyttes mot uheldige belastninger som følge av:**

- krav og forventninger i arbeidet som er uklare eller motstridende
- emosjonelle krav i arbeid med mennesker
- arbeidsmengde og tidspress som innebærer ubalanse mellom arbeidet som skal utføres og tiden som er til rådighet

b) arbeidstaker **får forsvarlig støtte og hjelp i arbeidet**

c) arbeidstaker så langt som mulig får mulighet for kontakt og kommunikasjon med andre arbeidstakere i virksomheten

d) arbeidstakers integritet og verdighet ivaretas.

Forslag til presiserende forskriftsbestemmelser

- Samler konkrete krav til hvordan jobbe for å oppfylle lovens generelle krav til
 - et fullt forsvarlig psykososialt arbeidsmiljø
 - Presisering av hva som menes med begrepet
 - Nevner flere eksempler på arbeidsmiljøfaktorer
 - Kartlegging
 - Risikovurdering
 - Planer og tiltak
 - Informasjon og opplæring
- Og særskilte bestemmelser om
 - Vold og trusler
 - Trakassering og annen utilbørlig opptreden

Forslag til definisjon

*Med psykososialt arbeidsmiljø menes i denne forskriften **samspillet** mellom psykososiale arbeidsmiljøfaktorer som følger av arbeidets organisering, planlegging og gjennomføring, eller av mellommenneskelig kontakt og samhandling*

Psykososiale arbeidsmiljøfaktorer er blant annet:

- a) krav og forventninger i arbeidet som er uklare eller motstridende
- b) emosjonelle krav og belastninger i arbeid med mennesker
- c) arbeidsmengde og tidspress som innebærer ubalanse mellom arbeidet som skal utføres, og den tiden som er til rådighet
- d) nødvendig støtte og hjelp i arbeidet
- e) mulighet til å ha innflytelse over betingelser for arbeidet og hvordan arbeidet skal utføres
- f) mulighet til kontakt og kommunikasjon med andre arbeidstakere i virksomheten
- g) trakassering, inkludert mobbing og seksuell trakassering

- Kartlegging
 - Risikovurdering
 - Planer og tiltak
 - Informasjon og opplæring
-
- Særlige bestemmelser om trakassering og om vold og trusler

Veien videre

Høringsfrist 19. desember

Andre tiltak fra rapporten

- Veiledning og informasjon
 - Bransjetilpasset
 - Samarbeid med partene
- Opplæring og kompetanse
- Arbeidstilsynets tilsynsinnsats mer målrettet

Arbeidstilsynet

**For et godt
arbeidsliv!**

Takk for meg!

Følg oss:

- Facebook
- LinkedIn
- Nyhetsbrev
- Podkasten
Arbeidslyst

Arbeidstilsynet.no:

- veiledning
- påmelding til kurs
og seminarer
- verktøy for å jobbe
med arbeidsmiljøet